Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 26.6.2024

Helsingin poliisilaitoksen asiantuntijalausunto eduskunnan lakivaliokunnalle (HE 69/2024 vp)

1 Asia

Eduskunnan lakivaliokunta on 26.6.2024 pyytänyt Helsingin poliisilaitokselta asiantuntijaa kuultavaksi pe 13.9.2024 ja kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä 69/2024 vp laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksen mukaan naisen sukuelinten silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin ja myös erityisestä syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohdasta säädettäisiin erikseen. Lisäksi syyteoikeuden vanhentumista koskevia rikoslain säännöksiä muutettaisiin niin, että syyteoikeus ei vanhentuisi, jos kysymyksessä olisi täytetty tappo. Edelleen ehdotetaan myös rikoslain lapsensurmaa koskevan säännöksen kumoamista tarpeettomana. Samalla tehtäisiin edellä mainittujen muutosten edellyttämät tarkistukset eräisiin muihin lakeihin.

2 Lausunto

Helsingin poliisilaitoksen asiantuntijalausunnon antaa Rikostutkintayksikön Väkivaltarikokset -toiminnon johtaja rikosylikomisario Ritva Elomaa. Hän asettuu myös lakivaliokunnan kuultavaksi 13.9.2024.

Helsingin poliisilaitos kannattaa kaikki HE:ssä esitettyjä muutosehdotuksia perusteluineen. Muutoksen liitännäislakeihin on myös huomioita kattavasti ja johdonmukaisesti.

Sukupuolielinten silpomista ja sen valmistelua koskevat rangaistussäännökset ovat omiaan selkeyttämään rangaistussäännöksiä laajentamatta kuitenkaan juurikaan rangaistavuuden alaa, jolloin poliisille ei aiheudu muutosehdotuksista kustannuksia eikä resurssitarpeita. Kriminalisoinnin selkeyttäminen korostaa naisten ja tyttöjen itsemääräämisoikeutta omasta kehostaan sekä sitä, että silpominen ei ole hyväksyttävää kulttuurillisista syistä. Ankarat vankeusuhat on omiaan ennaltaehkäisemään rikoksia ja helpottamaan pakkokeinojen käyttöä suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta. Silpomisrikoksen rangaistusasteikko 1 - 10 v. vankeutta on perusteltu, sillä se on sama kuin törkeän pahoinpitelyn rangaistusasteikko ja silpomisrikos tulisi nykyään lähinnä törkeänä pahoinpitelynä arvioitavaksi. Sil-

pomisrikoksen lisääminen telekuuntelun perusterikoksiin lisää tutkintamahdollisuuksia ja on johdonmukainen sen kanssa, että törkeä pahoinpitelykin on ns. listarikoksena.

Tapon syyteoikeuden (20 v.) vanhentumisajan vuoksi on menetelty käytännössä useimmiten siten, että vanhentumisajan lähestyessä tutkittava nimike on muutettu murhaksi selvittelymahdollisuuden turvaamiseksi. Tämä on ollut perusteltua, koska yleensä vasta rikoksesta epäillyn kuulustelussa ilmenee se, onko tekoon liittynyt murhan tunnusmerkistössä mainittua suunnitelmallisuutta. Myös ankaroittamisperusteena oleva erityisen raaka tai julma tekotapa saattaa selvitä vasta kuulustelussa. Selkeämpää olisi, että tappo ei vanhenisi koskaan. Pääpaino intressipunninnassa tulee pitää suojeltavassa oikeushyvässä eikä niinkään rikoksen toteutustavassa. Rajanveto murhan ja tapon välillä saattaa myös toisinaan olla tulkinnanvarainen.

DNA-teknologian ja sukupuututkimuksen kehittyminen mahdollistaa henkirikosten selvittämisen ja tekijän edesvastuuseen saattamisen useiden kymmenien vuosien jälkeen teosta. Lisäksi vainajan ruumis saattaa löytyä hyvinkin pitkän ajan kuluttua tai todistajat uskaltavat puhua poliisille vasta elämäntilanteensa muututtua tai mm. saatuaan etäisyyttä rikoksesta epäiltyyn.

Lastensuojelulain 25 §:n useita eri viranomaisia koskeva ilmoitusvelvollisuus poliisille epäillyistä lapseen kohdistuneista henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista näyttäisi kattavan molemmat uudet rikosnimikkeet, mikä on poliisin toiminnan kannalta tärkeää.

Rikosylikomisario Ritva Elomaa

Rikostarkastaja Jouni Niskanen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 01.08.2024 klo 15:15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi Rikostutkintayksikön johtaja, rikosylitarkastaja Markku Heinikari